

LANZAROTE KOMITET

Komitet Članica Konvencije Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja

Deklaracija o zaštiti djece od seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja koje omogućavaju nove tehnologije

Usvojeno na 43. sjednici Lanzarot Komiteta (6-8. novembar 2024.)

T-ES(2024)09_en final, 7. novembar 2024.

1. Uzimajući u obzir ozbiljnu štetu prouzrokovanu svim oblicima seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja djece koju omogućavaju informacione i komunikacione tehnologije (IKT);
2. Svjesni da se nove tehnologije, poput vještačke inteligencije (VI) i virtuelne realnosti, sve više koriste i razvijaju od strane počinitelja za omogućavanje seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja djece;
3. Naglašavajući specifičnu štetu prouzrokovanu vještački generisanim i izmijenjenim (na primjer deepfake) materijalom dječije seksualne zloupotrebe, uključujući kada se koristi za mamljenje (grooming), prinudu i ucjenu djece da učestvuju u ili prisustvuju seksualnim aktivnostima, uključujući i proizvodnju materijala uživo o seksualnoj zloupotrebi djece;
4. Priznajući da ove tehnologije takođe mogu pružiti alate i prilike za unapređenje napora u sprečavanju i zaštiti djece od seksualnog zlostavljanja, kao i za olakšavanje istrage i krivičnog gonjenja ovih krivičnih djela;
5. Podsjećajući da „postojeća krivična djela u Lanzarote konvenciji ostaju kriminalizovana nacionalnim zakonodavstvom na isti način, bez obzira na sredstva koja seksualni prestupnici koriste za njihovo činjene, bilo da se koriste IKT-jama ili ne, čak i kada tekst Lanzarote Konvencije ne pominje specifično IKT-ije“, u skladu sa njenim Interpretativnim mišljenjem iz 2017. godine o primjenjivosti Lanzarote konvencije na seksualne prekršaje/krivična djela nad djecom omogućene korišćenjem IKT-gija;
6. Ponovno naglašavajući da bi strane trebale razmotriti proširenje kriminalizacije mamljenja (grooming) djece za seksualne svrhe putem IKT-a na slučajeve kada seksualno zlostavljanje nije rezultat susreta uživo, već se vrši online, u skladu sa Mišljenjem iz 2015. godine o članu 23.;
7. Ukazujući na nalaze svog drugog kruga nadzora o zaštiti djece od seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja omogućene putem IKT-a;
8. Uzimajući u obzir Smjernice Savjeta Evrope iz 2018. godine za poštovanje, zaštitu i ostvarivanje prava djeteta u digitalnom okruženju;
9. Ponovno potvrđujući značaj Konvencije o sajber kriminalu (ETS br. 185) i njenog drugog dodatnog Protokola o unapređenoj saradnji i otkrivanju elektronskih dokaza, u borbi protiv svih oblika seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja djece koje omogućavaju nove tehnologije;

10. Priznajući značaj Okvirne konvencije o vještačkoj inteligenciji i ljudskim pravima, demokratiji i vladavini prava (CETS br. 225) za rješavanje izazova i prilika koje pružaju nove tehnologije, a posebno obavezu uzimanja u obzir specifičnih potreba i ranjivosti u vezi sa poštovanjem prava djece;

11. Uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih nacija o pravima djeteta i Fakultativni protokol o prodaji djece, dječijoj prostituciji i dječijoj pornografiji (OPSC), zajedno sa drugim relevantnim međunarodnim instrumentima međunarodnih organizacija i tijela, izvještaj o primjeni OPSC-a, opšte komentare Komiteta Ujedinjenih nacija za prava djeteta, i cilj 16.2 Ciljeva održivog razvoja UN-a;

12. Uzimajući u obzir trenutni rad Evropske unije, u kontekstu prijedloga Direktive Evropskog parlamenta i Savjeta 2024/0035 o borbi protiv seksualnog zlostavljanja i seksualne eksploatacije djece i materijala o dječijoj seksualnoj zloupotrebi, kako bi se uzele u obzir ekspanzija online dijeljenja materijala o dječijoj seksualnoj zloupotrebi i povećane mogućnosti za počiniocima da sakriju svoj identitet (i prikriju svoje ilegalne aktivnosti), najčešće online, time izbjegavajući istragu i krivično gonjenje;

13. Lanzarot Komitet poziva Države članice Lanzarote Konvencije da zaštite djecu od seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja omogućene novim tehnologijama:

a. osiguravajući da zakonodavstvo, politike i nacionalne prakse u potpunosti sprovode odredbe Lanzarote konvencije i relevantne preporuke usvojene od strane Lanzarot komiteta, uključujući u njegovim mišljenjima, izjavama i deklaracijama;

b. razmatrajući kriminalizaciju svih oblika seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja djece, uključujući kreiranje materijala o dječijoj seksualnoj zloupotrebi, omogućene novim tehnologijama, vještačkom inteligencijom generisanim ili izmijenjenim materijalima, iskustvima u virtuelnoj realnosti ili haptičkim uređajima, kao i pomaganje i podsticanje ovih prekršaja;

c. razmatrajući mogućnost uklanjanja rezervi prema članu 20 stav 3 Lanzarote konvencije koje se odnose na „proizvodnju i posjedovanje pornografskog materijala koji se sastoji isključivo od stimuliranih prikaza ili realističnih slika nepostojećeg djeteta;

d. osiguravajući da sankcije za seksualne prekršaje/krivična djela nad djecom omogućene novim tehnologijama budu efektivne, proporcionalne i odvraćajuće, uzimajući u obzir ozbiljnu štetu nanijetu žrtvama;

e. jačajući odgovornost za one koji imaju koristi od zloupotrebe novih tehnologija za činjenje seksualnih prekršaja/krivičnih djela nad djecom;

f. azmatrajući korišćenje ovih tehnologija za identifikaciju i zaštitu žrtava, identifikaciju počinitelaca, otkrivanje, istragu i krivično gonjenje ovih prekršaja;

g. osiguravajući da žrtve ovih prekršaja imaju pristup mjerama zaštite i uslugama podrške žrtvama, u skladu sa članovima 11 i 14 Lanzarote konvencije;

h. unapređujući preventivne inicijative, uključujući preventivne intervencije usmjerene na potencijalne počiniocima i rješavanje štetnog seksualnog ponašanja među djecom;

i. osiguravajući, u skladu sa članom 5 Lanzarot konvencije, da profesionalci koji su u redovnom kontaktu sa djecom budu obučeni da razumiju rizike povezane s ovim tehnologijama, da ih identifikuju i da znaju kako da pomognu svakom djetetu koje je u pitanju;

j. jačajući podizanje svijesti među širom javnošću o razmjerama seksualne eksploatacije i zlostavljanja djece i upotrebi tehnologije od strane počinitelaca;

k. pružajući obrazovanje i obuku za djecu, u saradnji sa roditeljima, o upotrebi tehnologije od strane djece kao dijela njihovog razvoja, i unapređujući razumijevanje štetnih seksualnih ponašanja kod djece;

l. jačajući prikupljanje podataka kako bi se redovno procjenjivali i preispitivali trenutni trendovi u činjenju prekršaja/krivičnih djela i viktimizaciji kako tehnologije nastavljaju da se razvijaju;

m. unapređujući međunarodnu saradnju kako bi se efikasnije borili protiv ovih zločina.